

A SZEME ZÖLD

Elutazom, mondtam apámnak anyám halála után pár héttel. Anya egy június eleji csütörtökön ment el, este nyolc óra öt perc, mondta az ügyeletes orvos a telefonba. Három infarktust kapott egymás után. Háromszor élesztették újra. A harmadiknál már nem segített a defibrillátor. A kórházból nem hívtak fel. Én tárcsáztam félóránként az otthoni piros telefonról őket. Hazazavartak, és én engedelmeskedtem. Az anyám azt mondta, hagyjam ott. Letérdeltem a heverő elé, és nem kaptam levegőt, belenyomtam az arcom a kockás szövetbe, markoltam tiszta erőből. Bejött az apám, fogta a fejem, csak ne légy rosszul, kérlek, nehogy te is, mondta, és ügyetlenül megsimította a fejem. Vékony volt a hangja, mint egy gyereké, és tanácstalan, nem fogott fel semmit az egézből.

Én sem. Az a mondat, hogy meghalt az anyám, elképzelhetetlen volt. A meghalt úgy jött ki a számon, mint a hasadás, súlyos, rekesztett levegő, a h-ra és az a-ra különös nyomaték került, mintha levegőt préseltem volna rá, megnyúlt kissé, miközben elharaptam. Előtte a *meg* sötét ütés lett, amikor rákattan a fedél a fémdobozra. Ilyet az ember nem képzel.

Anya és apa halála más. Másik halál, másik érzés. Azt nem tudom, mi van, ha apa hal meg előbb, hogy zajlik aztán az élet egy csorbult szívű anyával. Megöltük volna egymást már korábban is. Az anyám halt meg előbb. Árva

lettél, ezzel fogadtak a tanáriban. Dehogyan, gondoltam, ott van nekem az apám. De közben pontosan tudtam, miről beszélnek.

Apám csak nézett maga elé a szobában, nem tetszett neki, hogy utazom.

A júniusi nap másnapjától a Vértesben töltöttünk pár napot. Kocsiba ültünk, és le a kertbe, alig láttam a könnyeimtől a dombokon. Bekanyarodtunk a kertkapun, a szomszéd már jött is üdvözölni. Marika? – kérdezte. És akkor azt éreztem életemben először, hogy ízekre – inakra, bőrre, csontokra és idegekre – esik az arcom. Erre a kérdésre. Nem csak a szám, de rángott a fejem, az arcom minden addig ismeretlen izma, a szemem ki-be ugrált, a homlokomon hullámzott a bőr. Próbáltam szavakat formálni, de grimasz lett belőle. Meghalt, ezt a szót kellett kimondani. Apám is küzdött, ő néma lett.

Otthon aztán csak kerülgettük egymást a lakásban, ténferegünk, végeztük a feladatokat. Főztem, mostam, vasaltam, varrtam, takarítottam. Apa bevásárolt, és intézte a hivatalos ügyeket. Gyatra főzőtudományom igyekeztem elviselhetőre fejleszteni, rakott bab, rakott borsó, rakott krumpli és rakott zöldség, feldobva néha egy-egy palacsintával vagy rántottával. Sosem engedtek a konyhába, honnan kellett volna tudnom? Keresztanyám oktatott ki telefonon a mosógéphasználatról, azóta is két programot használok. Aznap valami táncos showműsor volt a tévében. Hogy a fenébe lehet show-t nézni, mikor meghal az anyám?

Apám attól a naptól kezdve nem vett fel pizzamát. Másképp ágyazott, átalakította a fekhelyét. Atlétában, kisgyatyában, jégeralsóban vagy épp melegítőben aludt. A csíkos pizzamáit – mindenből két szín volt – csak kórházi kezelése alatt kellett kivásálnom. Vásárolt magának két, különböző színű pamutot.

A kezdeti nagy sírós beszélgetések után egyre rövidebben ültünk apával, elfogytunk valahogy. Kapóra jött a holland út, baráti szállás, busz, egy hét semmi. Apám rendes volt, azt mondta, menjek. De sötét felhők jelentek meg a tekintetében. Attól kezdve akadályozta az utazásaim, és ellenszenvvel szemlélte minden lépésem, amit a családi fészken kí-

vül tettem. Elköltözésembe kínkeservvel beletörődött. Volt egy jellegzetes mozdulata, legyintett és elfordult. Talán félt, hogy soha többé nem kerülök elő.

Éjszaka indult a busz a Madách térről, apa kikísért. Menni akartam, de ott, a busznál elbizonytalanodtam. Téblábolt apám, nem nézett rám, fél mosoly sem jelent meg az arcán, míg becuccoltunk a busz csomagtartójába, és fent elfoglaltuk a helyünket. Tréfás barátném még megeresztett pár poént apámnak, élcelődött, udvarolt, piszkálgatta az életet ki belőle. De apám egyszer csak úgy döntött, nem vár tovább, nem akarja kibekkelni, míg elindul a busz, nem akar integetni, nézni hosszasan a kipufogófüstöt. Megöleltük egymást, de hiába vigasztaltam, hátat fordított. Nézttem őt hosszán, ahogy sötét foltta zsugorodik a gyenge lámpafényben.

Utrechtből hívtam telefonon pár nap múlva, utcai pénzbedobós fülkéből. Nem jelentkeztem megérkezés után, húztam az időt. Aztán hirtelen rettegni kezdtem. Hosszán kicsöng, megszakad, még egyszer tárcsázom, van még pár guldenem. Apa felveszi, a sírból szól a hangja, lassú, visszhangos, és fénytelen, mint a rémület. Jól vagy? Jól. És te? Én is. A pár perc végén kibökte, elmegy nénémhez a szülőfalujába, nem bírja a magányt a lakásban. Ott hagytam anyám árnyékával.

Nagyjából együtt értünk haza, mindketőnk feje kissé kilúgozódott, de nem segített semmit a bajon a távolság. Következő héttől hozzánk költözött miklósi néném, tán egy hónapot maradt, ott aludt apám mellett, anya helyén a nagy ágyban. Szüksége volt erre apámnak, hogy hallja valaki szuszogását, hogy lélegzik, él valaki a közelében.

Apám nagynéném távozása után mintha jobban lett volna, de pizsamát aztán sem vett, és bár minden precízen zajlott az életünkben, látszott a lassú szétesés. Három évvel anyám halála után lábfájdalomra és szédülésre panaszkodott. A vizsgálatok szívproblémát állapítottak meg nála, le kellett tennie a cigit, és ritmusszabályozót kapott. Két évvel később infarktussal szállították kórházba, ugyancsak a budai panelből. Sosem volt rá hajlama, magára vette az anyám baját.

Ott és még legalább négy alkalommal láttam pizsamában, kezeléseket, műtéteket és kivizsgálásokat. Vettem neki plüsskötöst, bőr- és gyapjúpapucsot, három szett menő tréninget, férfi-neszesszert, mikor észrevettem, a cédék és szakácskönyvek mellett egy ideje jobbára csak egészségügyi holmikat kap tőlem, legalábbis olyasmit, amire a kórházban szüksége lehet. Emlékszem a szégyenre, ami egy-egy ilyen ajándécsomag kibontásakor tört rám. Hogy már csak erről szól az élet, a nem-életéről.

Egy képet őrzök a kórház folyosóján. Ezt akarom megőrizni. Apa minden látogatásom után kikísért, volt, hogy sétálni is lejött velem a kertbe vagy az automatához forró csokit inni. Most nem, nehezen mozgott, csontsoványra aszott a teste, a beavatkozás előtt levették a szívgyógyszerről, gyenge volt. Sétált ki velem a folyosóra, de csak két méterig jutottunk, rajta tengerkék és türkiz színekből pamutpizsama, felette melegzöld plüsskötös, a lábán zokni és báránypapucs. A szeme zöld.